

Författningssamling

Dokumenttyp Policy	Beslutsinstans Kommunfullmäktige	Beslutsdatum 2018-01-25	§ 13
Dokumentansvarig Ekonomi- och finanschef			
Gäller för Nässjö kommun och bolagskoncernen		Senast reviderad 2018-11-29 § 8, 2025-10-31 § 127	

Riktlinjer för god ekonomisk hushållning

Bakgrund och syfte

Den kommunala verksamheten och dess ekonomiska förvaltning regleras till stor del av kommunallagen, benämnd KL. Enligt den ska en kommun bland annat fatta beslut om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Kommunallagens regler anger att kommuner och regioner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom bolag, föreningar och stiftelser.

Detta dokument syftar till att definiera god ekonomisk hushållning samt att utgöra ett komplement till de lagkrav, rekommendationer och praxis som finns. Reglerna gäller för Nässjö kommun, inklusive de kommunala bolagen i tillämpliga delar.

God ekonomisk hushållning

Begreppet god ekonomisk hushållning kan spåras till 1953 års kommunallag i vilken ett kommunalt förmögenhetsskydd stipulerades. Bestämmelsen byggde på tanken att en generation inte har rätt att förbruka vad föregående generationer ”ihopbragt till sina efterkommandes gagn”. Bestämmelsen innebar att en kommuns fasta och lösa egendom skulle förvaltas så att förmögenheten inte minskade. I takt med genomförda förändringar av KL har dock denna reglering tagits bort och är i nu gällande lagstiftning ersatt med en allmän regel som säger att en kommun ska ha en god ekonomisk hushållning. Vidare slås fast att kommunfullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Med undantag för texten kring medelsförvaltningen, som slår fast att en kommun ska förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet kan tillgodoses (riktlinjer för detta återfinns i Nässjö kommuns finanspolicy), är inte begreppets innebörd närmare preciserat i KL.

Följande punkter utgör fundamentet för god ekonomisk hushållning i Nässjö:

- De löpande intäkterna ska täcka de löpande kostnaderna, vilket innebär att verksamhetens nettokostnader inte ska öka i snabbare takt än skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag. Detta innebär också att löpande kostnader inte ska finansieras via lån samt att löpande kostnader inte ska finansieras via driftintäkter av engångskaraktär.
- Vid försäljning av en anläggningstillgång ska inkomsten användas till finansiering av andra anläggningstillgångar eller till amortering av lån.
- Att kommunen och de kommunala bolagen har en god framförhållning i den fysiska planeringen.
- Att kommunen och de kommunala bolagen vårdar sina tillgångar väl.
- Att budgeten upprättas så intäkterna är större än kostnaderna, det vill säga att årets resultat visar ett överskott som realt sett konsoliderar kommunens ekonomi (det så kallade balanskravet i KL).
- Att resultatutjämning över tid kan ske i enlighet med särskilt regelverk
- Att investeringsvolymerna är förenliga med den långsiktiga finansieringsförmågan
- Att värdera och säkerställa de finansiella åtaganden som är kopplade till de kommunägda bolagen och kommunalförbunden
- Att kommunen och de kommunala bolagen har en effektiv organisation.
- Att kommunen och de kommunala bolagen i budgeten har fastställt både finansiella och verksamhetsmässiga mål (i enlighet med KL)

God ekonomisk hushållning ska ses i två perspektiv, dels ett finansiellt och dels ett verksamhetsmässigt perspektiv.

Det verksamhetsmässiga perspektivet omfattar utveckling av verksamheten och kvalitetssäkring av grunduppdraget. Resurserna ska användas till rätt saker och på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. De förtroendevalda anger, utifrån ett medborgarfokus, i vilken riktning samhället ska utvecklas och vilka välfärdstjänster som kommunorganisationen ska tillhandahålla. Ett genomtänkt och systematiskt utvecklings- och kvalitetsarbete är således en förutsättning för att uppnå en god samhällsutveckling och en välfärd som tillgodoser invånarnas behov på bästa möjliga sätt inom ramen för de resurser som är tillgängliga.

För att utveckla och styra det lokala samhället och demokratin antar kommunfullmäktige vart fjärde år fokusmål som avser samhällsutmaningar där kommunen behöver och kan göra skillnad.

För att utveckla och styra kommunens välfärds- och servicetjänster till medborgarna har varje nämnd tilldelats ett grunduppdrag som regleras av reglemente och tillämpliga lagar. Utifrån grunduppdraget tar alla organisatoriska nivåer inom kommunen årligen fram utvecklingsområden och kvalitetsfaktorer för sin verksamhet. De kommunala bolagens grunduppdrag definieras av bolagsordning, ägardirektiv och tillämplig lagstiftning. Bolagens styrelser och verksamheter sätter egna utvecklingsmål som är relevanta för grunduppdraget, och som även bidrar till att uppfylla kommunens övergripande mål.

Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den service som den konsumerar, vilket innebär att ingen generation ska betala för det som tidigare generationer har konsumerat. De finansiella målen anger

en ambitionsnivå för kommunens finansiella utveckling och ställning, och tydliggör hur mycket den löpande verksamheten får kosta, investeringsnivåer och finansieringen av dessa samt kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme.

I samband med kommunfullmäktiges årliga budgetbeslut fastställs nivån på de finansiella mål och de ekonomiska ägardirektiv som ligger till grund för den ambitionsnivå som formuleras för budgetperioden.

För Nässjö kommun fastställs följande finansiella mål:

- **Årets resultat exklusive jämförelsestörande och extraordinära poster i relation till skatteintäkter och generella statsbidrag**
Uppfyllandegraden av detta mål påverkar kommunens ekonomiska handlingsutrymme på såväl kort som lång sikt, självfinansieringsgraden av investeringarna samt soliditeten. I tider av höga investeringsbehov bör målet öka för att på så sätt säkerställa en hög självfinansiering.
- **Självfinansieringsgrad av årets investeringar**
Självfinansieringsgraden beräknas genom att sätta årets resultat samt årets avskrivningar i relation till årets investeringar. En självfinansieringsgrad på 100 procent innebär således att samtliga investeringar har självfinansierats. Detta innebär i sin tur att någon nyupplåning inte har varit nödvändig och att det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet har stärkts.
- **Soliditet**
Soliditeten är ett mått på det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet och anger hur stor del av kommunens totala tillgångar som har finansierats med eget kapital. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är därför att soliditeten över tid utvecklas positivt. Det innebär att skuldsättningsgraden minskar och det finansiella handlingsutrymmet ökar.

För de kommunala bolagen fastställs följande finansiella mål:

- **Avkastning på eget kapital**
Avkastningsmålet utgörs av avkastning på eget kapital efter skatt (resultat efter finansiella poster med avdrag för schablonmässig skatt i relation till genomsnittligt justerat eget kapital).
- **Soliditet**
Soliditetsmålet beräknas genom att sätta totala tillgångar i relation till justerat eget kapital (eget kapital plus, i förekommande fall, obeskattade reserver minus aktuell skattesats för bolagsskatt).

Analysen av måluppfyllelsen för de finansiella och verksamhetsmässiga målen som formuleras i kommunfullmäktiges årliga budgetbeslut sker inom ramen för ordinarie budget- och uppföljningsprocess.

Ansvarsfördelning

Kommunens nämnder och bolag har ansvar för att förvalta och genomföra verksamhet inom sitt område utifrån lagstiftning, politiska mål, bolagsordningar, ägardirektiv, reglementen och styrdokument.

Den politiska styrningen utgår från kommunallagens regler om kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och övriga nämnder, kommunala bolag, kommunalförbund samt kommunrevisionen.

Styrning av verksamheten

Nässjö kommuns styr- och ledningsmodell benämns Kompassen och utgår från kommunallagens begrepp om god ekonomisk hushållning.

Kompassen består av tre samverkande delar:

- Ekonomistyrning
- Utveckling av verksamheten
- Kvalitetssäkring av grunduppdraget

Styrmodellen beskrivs närmare i riktlinjen kring Styr- och ledningsmodell - Kompassen.

Ekonomistyrning

Ekonomistyrningen är en del av kommunens styrmodell och beskriver hur kommunens ekonomi ska styras och följas upp med utgångspunkt från god ekonomisk hushållning.

Lagar och redovisningsrekommendationer

Kommunens ekonomiska förvaltning regleras till stor del av kommunallagen, men styrs dessutom av lagen om kommunal bokföring och redovisning benämnd KBRL, rekommendationer lämnade av Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt övriga lagkrav, rekommendationer och praxis.

De kommunala bolagen styrs av olika lagstiftning, främst aktiebolagslagen (ABL). Bolagsformen möjliggör att de kommunala bolagen kan konkurrera på avreglerade och konkurrensutsatta marknader, där det också kan ställas särskilda krav på ekonomisk särredovisning.

Ekonomiska ansvarsmodeller

För den verksamhet som bedrivs inom kommunen tillämpas följande ansvarsmodeller:

Anslagsfinansierad verksamhet

Verksamheten finansieras med skattemedel utifrån de budgetramar som nämnden tilldelats samt i vissa fall externa eller interna intäkter. Budgeten fördelas sedan mellan de olika verksamheterna.

Resultatenhet

Denna ansvarsmodell bygger på interna och eventuella externa intäkter. En nollbudget upprättas, vilket innebär att intäkterna ska vara lika stora som kostnaderna. Resultatenheterna ska liksom de anslagsfinansierade verksamheterna bedriva en effektiv och

kostnadsmedveten verksamhet. Beslut om en verksamhet ska utgöra resultatenheter eller inte fattas av kommunfullmäktige i samband med budgetbeslut.

Avgifter för kommunal service

Nya och förändrade avgifter ska beslutas av kommunfullmäktige om inte fullmäktige delegerat beslutsrätten till nämnden. Avgiftsförändringar ska, då det är möjligt, beslutas i samband med kommunfullmäktiges behandling av nästkommande års budget. Delegationsrätten ska i så fall framgå i nämndens reglemente.

Bolagen äger rätt att självständigt sätta priser i sina verksamheter, dock med de inskränkningar som gällande lagstiftning stipulerar. Konstruktionen av taxe- och prissystem ska dock fastställas av kommunfullmäktige.

Budget och resurstilldelning

Verksamhetsplanen är kommunens huvudsakliga verktyg för planering och styrning av verksamheten. Den ekonomiska planeringen och styrningen benämns budget, där planperioden omfattar budgetåret och de därpå följande två åren.

Den ekonomiska styrningen av den kommunala verksamheten utgår från de finansiella mål avseende resultatnivå, soliditet och självfinansieringsgrad som anges i budgeten. Resursstyrningen sker genom att nämnderna tilldelas ekonomiska ramar utifrån det utrymme som medges av nivån på kommunens finansiella mål.

Den ekonomiska styrningen av de kommunala bolagen sker via årligen fastställda ägardirektiv. De nyckeltal som används är avkastning på eget kapital efter schablonskatt samt soliditet.

Budgetprocessen

Nämnderna

Under våren fastställs preliminära finansiella mål som utgår från den senaste prognosen avseende kommunens befolkning och skatteintäkter. Utifrån det finansiella utrymme som medges av de finansiella målen gör budgetkommittén en preliminär fördelning av nämndernas budgetramar. Budgetramarna kommuniceras till nämnderna tillsammans med budgetanvisningar som skickas ut i mars.

Nämnderna ska utifrån tilldelad budgetram under våren arbeta fram sitt förslag till verksamhetsplan. Förslagen till verksamhetsplan fastställas av nämnden och lämnas senast det datum som anges i budgetanvisningarna.

Verksamhetsplanen ska innehålla kvalitetsfaktorer, utvecklingsmål och budgetförslag avseende drift och investeringar. Budgetförslaget ska vara upprättat inom den budgetram som tilldelats.

De kommunala bolagen

Ägardirektiv överlämnas i samband med en årsstämma eller extra bolagsstämma. Direktiven är upprättade i samråd med bolagen.

I ägardirektiven anges de direktiv som är bindande för bolagen, t ex ändamålet för verksamheten, direktiv angående kund-/marknadsfrågor samt prissättningspolicy, direktiv angående verksamhetsmål och verksamhetsutveckling med inriktning mot

utveckling, strategi samt kvalitets- och miljöfrågor. I de ekonomiska ägardirektiven anges ekonomiska mål och krav för bolagens verksamhet under budgetåret.

Utifrån ägardirektiven upprättar varje bolag ett förslag till verksamhetsplan i dialog mellan bolagsstyrelse och bolagsledning. Verksamhetsplanen innehåller kvalitetsfaktorer, utvecklingsmål och budget avseende resultaträkning, balansräkning och kassaflöde samt investeringsbudget.

Fastställande av verksamhetsplan för Nässjö kommun

Bolagens verksamhetsplaner diskuteras i planeringsdialog mellan varje bolags presidium och Örnens styrelse.

Nämndernas verksamhetsplaner diskuteras i planeringsdialoger mellan varje nämnds presidium och kommunstyrelsen.

Budgetkommittén bereder nämndernas budgetförslag som ingår i verksamhetsplanerna utifrån kommunens finansiella mål, totala resurser och eventuellt förändrade förutsättningar som har uppstått under året avseende befolkningsutveckling, skatteprognoser, utjämningsbidrag och övriga av staten fattade beslut i samband med budgetproposition eller andra sammanhang.

Beredningen av investeringsbudgeten sker i en förvaltningsövergripande grupp som består av representanter från varje förvaltning. Sammankallande är kommunledningskontorets ekonomiavdelning. Syftet med gruppens arbete är att bereda nämndernas investeringsförslag och sedan lämna ett komplett förslag till investeringsbudget som sedan lämnas till budgetkommittén. Detta möjliggör dialog och förankring av investeringsbudgetförslaget med nämnderna under budgetprocessen.

Budgetkommittén lämnar förslag till beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott under oktober. Den fortsatta hanteringen av förslaget, samt oppositionspartiernas budgetförslag, äger rum i kommunstyrelse och kommunfullmäktige.

Verksamhetsplan för Nässjö kommun fastställs av kommunfullmäktige i november månad. Den upprättas i enlighet med kommunallagens krav och kommunens riktlinjer kring god ekonomisk hushållning.

Driftbudget

Driftbudgeten utgår från kommunens finansiella mål avseende resultatnivå.

Varje nämnd tilldelas en nettobudget som är det belopp nämnden får förfoga över under budgetåret. Respektive nämnd beslutar om fördelning mellan olika verksamheter under den av fullmäktige beslutade nettokostnadsramen. Nämnden har frihet att inom sin befintliga budgetram göra de omdisponeringar och omprioriteringar som bedöms nödvändiga för att tillgodose övriga önskemål och behov som har lyfts fram i nämndens budgetförslag.

Nämnden ska redovisa sin budget uppdelad i kostnader (personalkostnader och övriga kostnader) och intäkter samt nedbruten på lämpliga verksamhetsområden.

Investeringsbudget

Investeringsbudgeten utgår från kommunens finansiella mål avseende soliditet och självfinansieringsgrad.

Investeringsanslagen budgeteras på projektnivå, med undantag av mindre eller löpande investeringsprojekt som redovisas under samma budgetanslag, till exempel inventarier, IT-utrustning med mera.

För varje investeringsprojekt ska en kalkyl upprättas. Kalkylen ska innehålla en beskrivning av investeringen, en driftkostnadskalkyl där även kapitaltjänstkostnad beräknas, samt en realistisk tidplan. Kapitalkostnader, ränta och eventuellt övriga driftskostnader beräknas från den tidpunkt som investeringen tas i anspråk. Eventuella investeringsinkomster ska också anges, liksom de effektiviseringar som investeringen medför för verksamheten. Huvudregeln är att det i kalkylerna läggs in medel för utredning år 1, projektering år 2 och byggnation år 3.

För inventarier ska återbruk och hållbarhet alltid beaktas i samband med upphandling/inköp med hänsyn till befintliga resurser och material i kommunens verksamheter samt möjligheterna att reparera och restaurera dessa.

Tekniska servicenämnden har genom sin roll som förvaltare den sammanhållande funktionen för samtliga investeringsprojekt avseende fastigheter och anläggningar. Investeringar som avser mindre eller löpande investeringsprojekt budgeteras av respektive nämnd.

Exploateringsbudget

Exploateringsbudgeten ska bära sina kostnader över tid genom att inkomster från ett exploateringsområde täcker samtliga utgifter för vatten och avlopp, gata, park och liknande.

I exploateringsbudgeten redovisas planerade och pågående exploateringsprojekt samt ett anslag för strategiska markinköp. Utgifter för infrastruktur i de olika exploateringsområdena (till exempel gator, grönområden och torg) budgeteras i investeringsbudgeten.

För varje exploateringsprojekt ska en kalkyl upprättas. Kalkylen ska innehålla en beskrivning av exploateringen, en driftkostnadskalkyl som visar projektets samtliga kostnader och intäkter

Tekniska servicenämnden har genom sitt ansvar för kommunens mark och exploateringar den sammanhållande funktionen för upprättande av exploateringsbudgeten.

Ekonomiska ägardirektiv

Årliga ekonomiska ägardirektiv för bolagen fastställs som en del av beslutet om Nässjö kommuns budget. De ekonomiska ägardirektiven anger avkastningskrav och soliditetsmål för bolagens verksamhet för budgetåret.

Internbudget

När kommunfullmäktige fastställt kommunens budget för kommande år, ska nämnderna fördela sitt budgetanslag i en internbudget. Internbudgeten ska antas av nämnden under januari månad och läggas in i kommunens ekonomisystem under februari.

Teknisk justering

Så kallade tekniska justeringar av budgeten görs löpande under året mellan nämnderna inom den av kommunfullmäktige fastställda budgetramen och påverkar inte kommunens budgeterade resultat.

I driftbudgetsammanhang handlar det främst om att nämnderna kompenseras för kostnader avseende löneavtal eller kapitalkostnader, där budgetanslag förs om från det centrala anslaget. Anslag för ökade kostnader enligt löneavtalen fördelas ut till nämnderna när avtalen är klara och betalas ut. Anslag för kapitalkostnader fördelas ut allt eftersom investeringarna blir klara och tas i anspråk. I övrigt kan justeringar göras mellan nämndernas ramar då verksamhet förs över till annan nämnd.

Även överföring av återstående anslag för investeringsprojekt och exploateringsprojekt som inte blivit färdigställda under året hanteras som en teknisk justering, eftersom finansieringen och den totala budgetramen för projektet har beslutats politiskt i samband med kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Ändringsbudget

I vissa fall kan den av kommunfullmäktige fastställda budgeten behöva justeras under budgetåret av olika anledningar. Detta görs i en så kallad ändringsbudget som beslutas av kommunfullmäktige.

Avstämning

Månadsavstämningar

Nämnderna gör avstämningar av ekonomin varje månad med undantag för januari och juli. Avstämningarna innehåller periodiserat utfall och avstämning mot periodiserad budget. Avvikelser ska analyseras och kommenteras. I samband med avstämningarna i mars, april, augusti, oktober och november upprättas även en helårsprognos och avstämning mot årsbudget. Vid prognostiserat underskott ska vidtagna åtgärder för att komma i balans med budget samt effekten av dessa redovisas. Rapporten ska även inkludera investeringsutfall och investeringsprognos.

Avstämningsrapporterna publiceras på intranätet senast tio arbetsdagar efter månadsskiftet och tas upp för behandling i respektive nämnd.

Ekonomiavdelningen upprättar varje månad en sammanfattande ekonomirapport för kommunen som utgår från nämndernas uppföljningar, den senaste skatteprognosen samt uppföljningen av centrala kommungemensamma kostnader. Rapporten distribueras till kommunstyrelsernas ledamöter och kommunrevisionen.

Tertialavstämning och delårsrapport

Efter varje tertiäl görs en kommunövergripande och djupare analys som behandlas av kommunstyrelsen och kommunfullmäktige. Avstämningen omfattar kvalitet, utvecklingsmål och ekonomi.

Nämndernas och bolagens avstämningsrapporter lämnas vidare till ekonomiavdelningen och ingår i kommunens tertiäluppföljning och delårsbokslut. Nämndernas rapporter behandlas också i respektive nämnd.

Avstämningsrapporter

Avstämningsrapport 1 omfattar perioden januari-april (tertiäl 1). Rapporten innehåller både en kommunövergripande del samt rapporter från nämnder och bolag. Den kommunövergripande delen innehåller en avstämning kommunens av fokusmål och finansiella mål samt uppföljning och helårsprognos av kommunens och bolagskoncernens totala ekonomi.

Avstämningsrapport 2 utgörs av kommunens *delårsrapport*, som omfattar perioden januari-augusti (tertiäl 2). Rapporten innehåller både en kommunövergripande del samt rapporter från nämnder och bolag. Den kommunövergripande delen innehåller resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys, driftsredovisning och investeringsredovisning, helårsprognos och personalstatistik.

Utifrån bolagens rapporter upprättas en förenklad koncernredovisning. Koncernredovisningen konsolideras med kommunens redovisning och kommunens andel i kommunalförbunden i en sammanställd redovisning.

Avstämningsdialoger

Avstämningsdialoger mellan kommunstyrelsen och nämnderna samt mellan moderbolaget Örnen i Nässjö AB och dotterbolagen sker i enlighet med av kommunfullmäktige beslutad styr och ledningsmodell.

Hantering av budgetavvikelse

Den kommunala verksamheten ska rymmas inom den av kommunfullmäktige beslutade budgetramen. Varje nämnd ansvarar för att tilldelade resurser för verksamheter och investeringsprojekt inte överskrids. Det ligger i förvaltningschefens ansvar att rapportera avvikelser till nämnden och upprätta förslag till åtgärder.

Nämnden har frihet att inom sin av kommunfullmäktige fastställda **driftbudget** göra de omdisponeringar som bedöms nödvändiga för att tillgodose de behov som finns inom verksamheten. Detta ska ske inom ramen för det givna uppdraget, gällande regler och förordningar och de mål som kommunfullmäktige har fastställt. Vid prognostiserat budgetöverskridande är nämnden skyldig att vidta åtgärder inom ramen för sina befogenheter för att anpassa verksamheten till de resurser som kommunfullmäktige tilldelat. De åtgärder som beslutas av nämnden, samt den beräknade ekonomiska effekten av åtgärderna ska redovisas i nämndens avstämningsrapport.

För **investeringsbudgeten** gäller att nämnden har möjlighet att omdisponera medel mellan de smärre och löpande investeringsprojekten som samredovisas, medan omdisponeringar av större investeringar som budgeterats på projektnivå måste tas upp med kommunfullmäktige.

Inom **exploateringsbudgeten** kan budgetmedel för strategiska markinköp ianspråkats i förskott inom budgetens planeringsperiod. Avräkning görs av budgeten under det därpå följande budgetåret. Detta för att ge möjlighet att förvärva mark när tillfälle till markförvärv uppstår i områden som utpekats som viktiga för kommunens utveckling. Förvärvet ska dock alltid kommuniceras i förväg genom dialog med kommunens ekonomiavdelning som i sin tur ansvarar för att informera kommunstyrelsen.

Prognosregler

För nämndernas prognosverksamhet gäller följande:

- Nämnderna har att säkerställa att lämnade årsprognoser så väl som möjligt speglar det förväntade årsutfallet.
- Redovisade prognoser ska upprättas i dialog mellan verksamhetsföreträdare och förvaltningsekonom.
- Prognosen ska baseras på vid uppföljningstillfället kända eller troliga förutsättningar.
- För att uppnå en rättvisande bild av resultatutvecklingen ska helårsbudgeten periodiseras efter en antagen förbrukning under budgetåret.
- För att uppnå ett rättvisande utfall under året ska intäkter och kostnader periodiseras i enlighet med gällande redovisningsregler.
- Om väsentliga externa/yttre omständigheter föreligger som ännu inte är beslutade/klarlagda men som är troliga, ska dessa inkluderas i prognosen. De ska dock kommenteras i prognosen.
- Förändringar i verksamheterna **som kräver** nämndbeslut och som påverkar det ekonomiska utfallet, ska inkluderas i prognosen först efter att det politiska beslutet har fattats.
Föreslagna men ännu inte av nämnden beslutade åtgärder ska kommenteras i uppföljningsrapporten.
- Förändringar i verksamheterna **som inte kräver** nämndbeslut och som påverkar det ekonomiska utfallet, ska inkluderas i prognosen så snart de beslutade.
- Förändringar som påverkar det ekonomiska utfallet ska tas upp med det belopp som beräknas påverka aktuellt prognosår.
- Avvikelser mellan såväl periodbudget och periodutfall som årsbudget och årsprognos ska kommenteras i uppföljningsrapporten. Dessutom ska periodavvikelsen belysas och kommenteras i relation till årsprognosen om större skillnader föreligger.
- Större interna intäkter och kostnader mellan olika nämnder ska balansera i prognosen. Köpande nämnd ansvarar för att detta sker.
- Större och viktigare skillnader jämfört med föregående prognos ska förklaras i uppföljningsrapporten.

Årsredovisning

Resultatrapporter och årsredovisning

Nämnderna ska efter årets slut upprätta en resultatrapport som innehåller bland annat en redovisning av det ekonomiska resultatet och resultatet för utvecklingsmål och kvalitetsfaktor.

Bolagen ska upprätta årsredovisningar samt lämna underlag för upprättande av koncernens och kommunkoncernens förvaltningsberättelse och årsredovisning. I bolagens årsredovisningar ska redovisas hur verksamhetens ändamål har uppfyllts.

Kommunstyrelsen ska upprätta årsredovisning för kommunen och kommunkoncernen som överlämnas till kommunfullmäktige senast i april månad året efter verksamhetsåret.

Årsredovisningen upprättas i enlighet med kommunallagen och de rekommendationer som lämnas av Rådet för Kommunal Redovisning.

Resultatdialoger

Resultatdialoger mellan kommunstyrelsen och nämnderna samt mellan moderbolaget Örnen i Nässjö AB och dotterbolagen sker i enlighet med av kommunfullmäktige beslutad styr och ledningsmodell.

Hantering av årets resultat

Resultatöverföring

Överföring av resultat till det nya verksamhetsåret tillämpas inte. Undantag kan dock göras efter prövning i kommunfullmäktige om det inte står i strid mot kommunallagens balanskrav.

För resultatenheter gäller att resultatet förs över till nästkommande år om inte kommunfullmäktige beslutar annat. Om resultatenheten önskar ianspråkta del av sitt ackumulerade överskott hanteras detta genom att ärendet tas upp i den nämnd som resultatenheten lyder under och lämnas vidare till kommunfullmäktige för beslut. Önskemålet ska tidigt och tydligt kommuniceras med ekonomiavdelningen så att effekten på Nässjö kommuns totala ekonomi kan belysas.

För större investerings- och exploateringsprojekt som har beviljats anslag över flera år, är den budgetmässiga fördelningen mellan åren en uppskattning. I det praktiska genomförandet är det inte alltid möjligt att följa det årsvisa anslaget. Ej utnyttjat investerings- eller exploateringsanslag förs över till nästkommande år. Överföringen hanteras som en teknisk justering i vid årsskiftet eftersom finansieringen och den totala budgetramen har beslutats politiskt i samband med kommunfullmäktiges budgetbeslut.

Reglering av balanskravsresultat

I kommunallagen föreskrivs det så kallade kommunala balanskravet. Kravet innebär att en kommuns budget ska upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna, vilket innebär att årets resultat i resultaträkningen ska vara positivt. Noterbart är att balanskravet är att betrakta som en miniminivå och att ett uppfyllande av balanskravet inte med automatik innebär att kravet på god ekonomisk hushållning är uppfyllt.

Det resultat som avses ovan är det så kallade balanskravsresultatet. Balanskravsresultatet utgår ifrån årets resultat i resultaträkningen, vilket blir föremål för att antal justeringar i enlighet med den kommunala redovisningslagen.

Om balanskravsresultatet för ett visst räkenskapsår är negativt ska det regleras under de närmast följande tre åren. Vidare ska fullmäktige anta en åtgärdsplan för när underskottet ska regleras. Beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje året efter det år då det negativa balanskravsresultatet uppkom.

En kommun kan göra avsteg från balanskravet i den utsträckning som medel från en resultatreserv (RER) eller resultatutjämningsreserv (RUR) tas i anspråk, eller om synnerliga skäl föreligger. Kravet på synnerliga skäl innebär att det ställs höga krav för att inte upprätta en budget i balans. Möjligheten att underbalansera budgeten bör bara användas för enstaka år och med stor restriktivitet.

Resultatreserv (RER)

Från och med 2024 är det möjligt för kommuner och regioner att reservera medel till en resultatreserv som ska kunna användas för att uppnå god ekonomisk hushållning.

Reservering av medel till en resultatreserv görs enligt den så kallade 1- respektive 2-procentsregeln. Det innebär att reservering får göras med högst det belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger 1 procent av summan skatteintäkter, kommunalekonomiska utjämningsbidrag och generella statsbidrag. Vid negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, uppgår gränsen till 2 procent av ovan nämnda intäkter.

Resultatreserven får efter reservering högst uppgå till fem procent av summan av skatteintäkter samt generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Användning av medel från RER får göras för att bidra till att kommunen uppnår en god ekonomisk hushållning enligt kommunallagen. Det innebär att RER kan användas för täcka vissa planerade kostnader ett enskilt år, t ex i samband med nödvändig omstrukturering, för att på sikt uppnå en god ekonomisk hushållning. RER får även användas för att täcka oförutsedda utgiftsökningar eller inkomstbortfall som bidrar till att kommunen uppnår god ekonomisk hushållning.

Resultatreserven redovisas i balansräkningen. Reservering till och användning av medel från resultatreserven redovisas i balanskravsutredningen. Användningen av medel redovisas i förvaltningsberättelsen, där det framgår till vad och varför medlen har använts.

Resultatutjämningsreserv (RUR)

Resultatreserven ersätter resultatutjämningsreserven (RUR), som tillämpas fram till räkenskapsåret 2023.

Användning av medel från RUR får i enlighet med kommunfullmäktiges riktlinjer enbart ske när skatteintäkterna utvecklas ogynnsamt. Med ogynnsamt menas att rikets skatteunderlag det enskilda året relativt sett har en lägre ökningstakt jämfört med rikets genomsnittliga ökningstakt under de senaste tio åren.

Behållningen i RUR vid utgången av 2023 kan nyttjas fram till utgången 2033 i enlighet med fullmäktiges riktlinjer. Kvarvarande medel vid utgången av räkenskapsåret 2033 upplöses i eget kapital.

Övriga centrala ekonomiska regler och riktlinjer

I övrigt gäller de riktlinjer som kommunfullmäktige och kommunstyrelsen fastställt för styrning av verksamheten samt övriga kommunövergripande regler och riktlinjer som gäller ekonomistyrningen, vilka bland annat reglerar frågor kopplade till finansverksamhet, upphandling, kundkredithantering och attestering med mera.

Utöver dessa finns tillämpningsanvisningar:

Ekonomihandboken, som innehåller ekonomisk information och beskrivning av de rutiner och riktlinjer som gäller inom ekonomiområdet. Ekonomihandboken ska i första hand vara ett stöd för kommunens personal som arbetar med ekonomi, men vänder sig också till övrig personal som är intresserad av kommunens ekonomi eller vill ha information om vilka regler och rutiner som gäller i olika sammanhang.

Handbok för Kompassen, som ger en beskrivning av styrmodellen och en konkret handledning i hur styrmodellen ska tillämpas. Handboken vänder sig till kommunens avdelningar och enheter, och ska fungera som ett stöd och en inspirationskälla för verksamhetsplanering och uppföljning på avdelnings- och enhetsnivå.